

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2008

GRÉIGIS ÁRSA — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 19 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 go dtí 4.00

1. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Ὀρφεύς, Καλλιόπης καὶ Οἰάγρου υἱός, ἄδων ἐκλήλει λίθους τὲ καὶ δένδρα ὥστε ἔπεσθαι αὐτῷ. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ, Εὐρυδίκη, δηχθεῖσα ὑπ' ὄφεως ἀπέθανεν· ὁ δ' Ὀρφεὺς κατελθὼν εἰς Ἄδου Πλούτωνα ἔπεισεν ἀναπέμψαι αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ, ὅτι οὐ χρὴ Ὀρφέα, πρὸς τὸ φῶς πορευόμενον, ἐπιστραφῆναι πρὶν ἂν εἰς τὴν οἰκίαν γένηται. Ὀρφεὺς δὲ διὰ πόθον τῆς γυναικὸς ἐπεστράφη, ἡ δὲ πάλιν εἰς Ἄδου κατηνέχθη.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Chuaigh Oirféas síos sa Domhan Íochtarach chun Eoraidíce a thabhairt ar ais. Inis scéal laoiach eile a thug cuairt ar an Domhan Íochtarach.
- (ii) Inis go hachomair a bhfuil ar eolas agat faoi amhránaí/cheoltóir eile atá ar do chúrsa.

2. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Τὰ Ὀλύμπια διὰ πεμπτοῦ ἔτους ἐγένετο ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἥλιδος· κεῖται δὲ ἡ πόλις ἥδε ἐπὶ τοῖς Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ὄχθοις. ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ ἐγίγνετο οὗτος ὁ ἀγὼν ἱερὸς ἦν, καὶ ἐκεχειρίαν ἦγον οἱ Ἕλληνες, ὥστε μὴ πολεμεῖν πρὸς ἀλλήλους. πέντε δ' ἡμέρας ἦθλουν, τῶν δ' ἄθλων τὰ λαμπρότατα ἦν ταῦτα· δρόμος, δίαυλος (ἀνὰ καὶ κατὰ τὸ στάδιον), δολιχός (ἔτι μακρότερος τοῦ διαύλου), πάλη, πένταθλον (ἄλμα, ποδῶκειαν, δίσκον, ἄκοντα, πάλην), ἔτι δὲ καὶ πυγμὴ, καὶ ἵππος κέλῃς (ἐνὶ ἵππῳ καὶ ἵππεϊ ἄθλον), καὶ ἄρμα (δρόμος τεττάρων ἵππων μεθ' ἄρματος). τὸ δ' ἔπαθλον, στέφανος κοτίνου, τῷ δὲ νικήσαντι μέγα ἦν τὸ κλέος, ὡς Ὀλυμπιονίκῃ.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Luaigh cosúlacht *amháin* aguis difríocht *amháin* atá idir na Cluichí Oilimpeacha ársa agus nua-aimseartha.
- (ii) Tionóladh na Cluichí Oilimpeacha in onóir do Shéas. Inis go hachomair a bhfuil ar eolas agat faoin dia seo.

(Cur síos ar an nGréig agus ar cén fáth a bhfuil meas againn fós ar na Gréagaigh sa lá inniu.)

ἡ Ἑλλάς μέρος ἐστὶ τῆς Εὐρώπης. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν οἱ Ἕλληνας. τοὺς δ' Ἕλληνας τοὺς πάλαι ἔτι καὶ νῦν τιμῶμεν, διότι ἐφιλοῦν τὴν τ' ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ καλόν. καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας οἱ Ἕλληνας, καίπερ ὀλίγοι ὄντες, πρὸς τοὺς Πέρσας πολεμοῦντες πολλακίς ἐνίκησαν. καὶ ζητοῦντες τὸ καλόν ἔγραψαν ποιήματα καὶ δράματα καὶ ἱστορίας καὶ ἐποίησαν καλοὺς ἀνδριάντας καὶ πολλὰ ἱερά. τῆς δ' Ἑλλάδος οὐδὲν μέρος πολὺ τῆς θαλάττης ἀπέχει. μεταξὺ γὰρ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας πολλὰ νῆσοί εἰσι, καὶ ἐν τῇ χώρᾳ πολλοὶ λιμένες· οἱ οὖν Ἕλληνας ἀγαθοὶ ναυταὶ εἰσιν.

μέρος: cuid. πάλαι: i bhfad ó shin, fadó. διότι: toisc. ἀλήθεια: fírinne. τὸ καλόν: áilleacht. καίπερ: cé go. πολεμέω: cuirim cogadh ar. ἀνδριάς: dealbh. ἀπέχω (+ Tuiseal Ginideach): táim i bhfad ó. μεταξὺ (+ Tuiseal Ginideach): idir.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna ina dhiaidh:

(Tarlaíonn comórtas idir an dá dhia.)

ἡ δ' ἔρις τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν περὶ τῆς Ἀττικῆς χώρας ὧδε ἐγένετο. ὁ δὲ Κέκροψ, ἔχων σῶμα ἀνδρὸς καὶ δράκοντος, πρῶτος τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσεν. τότε οὖν ἔδοξε τοῖς θεοῖς τὴν Ἑλλάδα διανέμεσθαι. πρῶτος οὖν ὁ Ποσειδῶν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ πλήξας τὴν γῆν τῇ τριαίνῃ ἐν μέσῃ τῇ Ἀκροπόλει ἀπέφηνε θάλασσαν. ἔστι δὲ ἔτι καὶ νῦν σχῆμα τῆς τριαίνης ἐν τῇ πέτρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο ἔλθοῦσα ἡ Ἀθηνᾶ ἐφύτευσεν ἐλαίαν, ἣν ἔτι καὶ νῦν ἔξεστιν ἰδεῖν. οὕτως οὖν ἔρις ἐγένετο ἀμφοῖν περὶ τῆς χώρας. ὁ δὲ Ζεὺς, ἐθέλων τὴν ἔριν διαλύειν, τοὺς Ἀθηναίους δικαστὰς ἐποίησεν. οὗτοι οὖν τὴν χώραν τῇ Ἀθηνᾶ ἔνειμαν, ὅτι πρῶτη τὴν ἐλαίαν ἐφύτευσεν. ἡ οὖν Ἀθηνᾶ ἀφ' ἑαυτῆς τὴν πόλιν ἐκάλεσεν Ἀθήνας.

ἔρις: achrann, iomaíocht. σῶμα: corp. δράκων: nathair. διανέμεσθαι: a roinnt eatarthu. πλήσσω: buailim. τριαίνα: trírinn. ἀπέφηνε: Aimsir Éigríochta de ἀποφαίνω, 'cuirim faoi deara dó teacht i láthair'. θάλασσα: sáile, uisce farraige. σχῆμα: cruth, cuma. φυτεύω: cuirim faoi deara fás. ἐλαία: crann olóige. διαλύω: réitím, cuirim críoch le. δικαστής: breitheamh, fear giúiré. νέμω: deonaím, tugaim. ὅτι: toisc.

- (a) Cad faoi a raibh na déithe in iomaíocht?
- (b) Cérbh é Cecrops? Déan cur síos ar an gcuma a bhí air.
- (c) Cad a rinne Poiséadón nuair a tháinig sé? Cén toradh a bhí ar a ghníomhaíocht?
- (d) Cad a insítear dúinn faoin gcraon olóige a chuir Aitéine faoi deara fás?
- (e) Conas a réitigh Séas an scéal?
- (f) Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de *dhá* cheann de na briathra seo a leanas:
- ἐγένετο, ἔχων, ἐποίησεν.
- (g) Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de *dhá* cheann de na hainmfhocail seo a leanas:
- πέτρα, θεός, πόλις
- (h) Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla *theology*. Cad iad, agus cad is ciall le gach ceann de na focail Ghréigise?

5. Cuir Gréigis ar: [80]
- (a) Thug na Gréagaigh grá don fhírinne agus thug siad onóir do na déithe. (16)
- (b) Buaileann an buachaill an mac tíre le cloch mhór. (16)
- (c) Nuair a tháinig an t-athair abhaile, thug sé bronntanas dá iníon. (16)
- (d) Dúirt an bhean go raibh sclábhaithe sna páirceanna at feadh i bhfad. (16)
- (e) Is gá do na Gréagaigh troid go maith agus an talamh a chosaint. (16)
- fírinne: ἀλήθεια. buailim: τύπτω.

6. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair cuntas gearr ar chath Plataea. Ná déan dearmad an dáta, na rannpháirtithe, na ceannairí, cúrsa an chatha, agus an toradh a chuimsiú i do fhreagra.
- (b) Scríobh ar ghníomhréim Teimisticléas.

7. Freagair ceann *amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh na laochra a bhfuil baint acu leo seo a leanas:
- (i) An Cioclóp
  - (ii) An Sfioncs
  - (iii) An Collach Caladóin
- Scríobh alt gearr faoi laoch *amháin ar bith* de na laochra atá luaite agat.
- (b) Scríobh ar bheatha na mban sa Ghréig ársa.

LEATHANACH BÁN